

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ Α'2023 - ΕΙΔΙΚΟ ΕΝΟΧΙΚΟ

*Σταύρος Α. Κουρμπέτης, Δικηγόρος LL.M, MSc Υ/ΔΝ ΕΚΠΑ
Ερευνητής στο Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Ινστιτούτο (EBI)*

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΣΤΗΝ ΕΑΝΔΑ - ΜΑΪΟΣ 2023

ΤΙ ΘΑ ΔΟΥΜΕ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΑΚ

Σύμβαση Δωρεάς

Σύμβαση Πώλησης

Σύμβαση Εντολής

Διοίκηση Αλλοτρίων

Εταιρεία – Κοινωνία

Αδικοπραξία

Καταδολίευση Δανειστών

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ

ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΩΡΕΑΣ (ΑΚ 496-512) I

A. Έννοια - Νομική φύση (ΑΚ 496) - Διάκριση από συγγενείς συμβάσεις

B. Συστατικός τύπος (ΑΚ 498) ΤΥΠΙΚΗ ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΣΤΑ ΚΙΝΗΤΑ

Γ. Έννομες συνέπειες

I. Υποχρεώσεις του δωρητή (+ ΑΚ 501, 499 § 1, 500). II. Ευθύνη δωρητή για ελαττώματα του αντικειμένου της δωρεάς (ΑΚ 499 § 2 + arg. ΑΚ 515)

Δ. Ανάκληση της δωρεάς (ΑΚ 505 επ.)

I. Λόγοι ανάκλησης (ΑΚ 505-508) 1. Αχαριστία του δωρεοδόχου (ΑΚ 505) 2. Αθέτηση υποχρέωσης διατροφής (ΑΚ 505) 3. Θανάτωση του δωρητή ή παρεμπόδισή του να ανακαλέσει τη δωρεά (ΑΚ 506) 4. Υπαίτια παράλειψη εκτέλεσης τρόπου (ΑΚ 507) 5. Επιγέννηση τέκνου (ΑΚ 508)

II. Συνέπειες της ανάκλησης (ΑΚ 509) 1. Ενέργεια για το μέλλον 2. Ενοχική ενέργεια

III. Απόσβεση του δικαιώματος ανάκλησης 1. Παραίτηση του δικαιούχου? (e contrario ΑΚ 511) 2. Συγγνώμη δωρητή (ΑΚ 510 § 1) 3. Πάροδος χρόνου (ΑΚ 510 § 1) 4. Θάνατος δωρεοδόχου (ΑΚ 510 § 2)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΩΡΕΑΣ II

Ε. Ιδιαίτερες μορφές δωρεάς

I. Δωρεά υπό τρόπο (ΑΚ 503-504) 1. Έννοια - Λειτουργία 2. Διάκριση από συγγενείς έννοιες (δωρεά υπό αίρεση, δωρεά με απλή σύσταση) 3. Συνέπειες από τη μη εκπλήρωση του τρόπου (αξίωση εκπλήρωσης/αποζημίωσης+ΑΚ 507)

II. Δωρεά από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον ή από λόγους ευπρέπειας (ΑΚ 512)

III. Δωρεά αιτία θανάτου (ΑΚ 2032-2035)

ΣΤ. Η γονική παροχή (ΑΚ 1509)

I. Έννοια - Λειτουργία II. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά 1. Όχι δωρεά 2. Διάρρηξη κατά τις ΑΚ 939 επ. 3. Ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- I. Σύμβαση-πρότυπο – Σημασία για ολόκληρο το σύστημα του Ενοχικού Δικαίου
- II. Ενδοτικό / αναγκαστικό δίκαιο (ιδίως οι απαλλακτικές ρήτρες κατ' ΑΚ 332)
- III. Πώληση ΑΚ και «καταναλωτική» πώληση κατά τον Ν. 2251/1994
- IV. Η πρόσφατη τροποποίηση του δικαίου της πώλησης με τον Ν. 4967/2022 ενσωμάτωση των Οδηγιών 2019/770 και 2019/ 771

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ II

Βασικά χαρακτηριστικά της πώλησης

- I. Νομική φύση – Τύπος – Αρχή του διαχωρισμού (ενοχικού και εμπράγματος)
- II. Οι βασικές εκατέρωθεν υποχρεώσεις (ΑΚ 513, 514, 534)
- III. Αντικείμενο της πώλησης (πράγμα ή δικαίωμα, απαίτηση / πώληση επιχείρησης)
- IV. Διάκριση από άλλες συμβάσεις ρυθμιζόμενες στον ΑΚ (δωρεά, μίσθωση πράγματος, μίσθωση έργου, ανταλλαγή)
- V. Μικτοί τύποι πώλησης (λ.χ. πώληση ημιτελούς διαμερίσματος)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΙΙΙ

Οι κύριες και παρεπόμενες υποχρεώσεις πωλητή και αγοραστή

I. Μεταβίβαση της κυριότητας και παράδοση του πράγματος

II. Καταβολή του τιμήματος («χέρι-με-χέρι», «επί πιστώσει») / Παραλαβή του πράγματος (γνήσια ενοχική υποχρέωση ή βάρος;)

III. Έννομες συνέπειες από τη μη εκπλήρωση (ΑΚ 513, 516) – Εφαρμογή των γενικών διατάξεων περί ευθύνης του οφειλέτη για μη εκπλήρωση

IV. Παρεπόμενες υποχρεώσεις (εκ του νόμου, λ.χ. ΑΚ 519 / εκ της συμβάσεως / εκ της καλής πίστεως, ΑΚ 288)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ IV

Νομικό ελάττωμα (ΑΚ 514)

I. Ορισμός και διάκριση από το πραγματικό ελάττωμα (ΑΚ 534 επ.)

Παραδείγματα, η ελλειψη κυριότητας, ύπαρξη εμπράγματος δικαιώματος τρίτου

II. Νομική φύση της σχετικής ευθύνης – Εφαρμογή των γενικών διατάξεων περί ευθύνης του οφειλέτη για μη εκπλήρωση

III. Δικαιώματα του αγοραστή (άρσιμο και μη άρσιμο νομικό ελάττωμα)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ V

Μετάβαση του κινδύνου ΑΚ 522, 524, 320) –

Έννοια κινδύνου και συνέπειες της μετάβασης – Πρβλ. και ΑΚ 290

Πώληση με παρακράτηση της κυριότητας (ΑΚ 532)

I. Γενικά – Πώληση με πίστωση του τιμήματος (βλ. και ΑΚ 531) – Διπτός ερμηνευτικός κανόνας – Εξασφαλιστικός χαρακτήρας

II. Δικαιώματα πωλητή σε περίπτωση υπερημερίας του αγοραστή – Διαζευκτική συρροή – Σύγκριση με τις γενικές διατάξεις

III. Ενδοτικό δίκαιο – Δικαιώματα πωλητή σε περίπτωση υπερημερίας /επιλογή μεταξύ είσπραξης (μεταβίβαση κυριότητας παράλληλα), υπαναχώρησης (δικεδικητική αγωγή) ή γενικών για υπερημερία– Πώληση με διαλυτική αίρεση/ η μη τήρηση οφειλόμενης συμπεριφοράς εντός προθεσμίας (αν πληρωθεί ανατρέπεται και η εμπράγματα όχι μόνο η ενοχική) – Ρήτρες πχ συναλλαγές συναντάται πως αν δεν καταβληθεί δόση οφείλεται σε πολλαπλάσιο (ad hoc καταχρηστικότητα)

IV. Καταπιστευτική μεταβίβαση κυριότητας κινητού ή ακινήτου (δεν υπάρχει στο ΑΚ, έχει την λειτουργία του ενεχύρου) διχωγνωμία για τη νομιμότητά του κατά το 1213 (γνώμη μου πως επιτρέπεται καθότι οι εμπράγματες ασφάλειες δεν είναι περιοριστικά τιθέμενες στο γράμμα)

Αμφισβητείται εάν η εξασφάλιση απαιτήσεως είναι νόμιμη αιτία μεταβιβάσεως. Κατά την κρατούσα γνώμη δεν είναι (η καταπιστευτική μεταβίβαση κινητού όμως είναι έγκυρη, διότι η εμπράγματη σύμβαση της ΑΚ 1034 είναι αφηρημένη – άλλο το θέμα ότι ο μεταβιβάσας μπορεί να αναζητήσει το κινητό κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, ΑΚ 904 επ.)- Κατά άλλη γνώμη είναι νόμιμη.

Π.χ. ο αγοραστής συμφωνεί με τον πωλητή του οχήματος, ο τελευταίος να το οδηγή ως μισθωτής αυτού.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ VI

Ευθύνη του πωλητή για πραγματικά ελαττώματα

I. Πλήρης ενοχική ευθύνη (ΑΚ 534) – Ειδικό πραγματικό πλημμελούς εκπλήρωσης – Συμπληρωματική εφαρμογή των γενικών διατάξεων

II. Τυπολογία περιπτώσεων ελαττωματικότητας ή «μη ανταπόκρισης του πράγματος στη σύμβαση» (ΑΚ 535: «...ιδίως:») – Διάκριση από συνομολογημένη ιδιότητα (βλ. και ΑΚ 543)

III. Η πλημμελής εγκατάσταση ως μορφή «ελαττωματικότητας» (ΑΚ 536) IV. Κρίσιμος χρόνος για την ύπαρξη του ελαττώματος (ΑΚ 537) – Γνώση από μέρος του αγοραστή – Τεκμήριο ελαττωματικότητας και ανατροπή αυτού

V. Δικαιώματα αγοραστή (ΑΚ 540, 543)

1. Καμία ιεραρχική σχέση (εξαιρ. ΑΚ 540 § 1 αρ. 3, 542 και 281) 2. Αξίωση μετεκπλήρωσης (διόρθωση, αντικατάσταση) 3. Δικαίωμα υπαναχώρησης (διαπλαστικό, εξώδικη ή δικαστική άσκηση, συνέπειες κατ' ΑΚ 547) 4. Δικαίωμα μείωσης του τιμήματος (διαπλαστικό, εξώδικη ή δικαστική άσκηση) 5. Αξίωση αποζημίωσης (πραγματικό ελάττωμα, έλλειψη συνομολογημένης ιδιότητας, σώρευση με τα άλλα δικαιώματα)

VI. Παραγραφή (ΑΚ 554-558)

5 ή 2 έτη

VII. Παροχή εγγύησης (ΑΚ 559)

VIII. Αναγωγή σε περίπτωση διαδοχικών πωλήσεων (ΑΚ 560-561)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ 4967/2022

Δικαιώματα αγοραστή πλέον με το νέο Άρθρο 545 Α.Κ.

Με τις διατάξεις του νέου αυτού άρθρου ρυθμίζονται λεπτομερέστερα τα δικαιώματα μείωσης του τιμήματος και υπαναχώρησης από τη σύμβαση (542 Α.Κ.) τα οποία αποτελούν δικαιώματα του αγοραστή στην περίπτωση που ο πωλητής ευθύνεται για έλλειψη ανταπόκρισης του πράγματος στη σύμβαση.

Πλέον το δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση σε περίπτωση *ουσιώδους έλλειψης ανταπόκρισης* επιφυλάσσονται για τον αγοραστή *μόνο αν* ο πωλητής αρνείται νομίμως να προβεί σε αποκατάσταση της έλλειψης ανταπόκρισης ή εάν επιχειρεί μεν την αποκατάσταση αλλά αποτυγχάνει ή εάν η έλλειψη ανταπόκρισης είναι τόσο σοβαρή που να μην μπορεί να αξιωθεί, σύμφωνα και με τα χρηστά και συναλλακτικά ήθη,, η αποκατάσταση του πράγματος με διόρθωση ή αντικατάσταση ή σε περίπτωση που η έλλειψη ανταπόκρισης εκδηλωθεί εντός 30 ημέρων από την παράδοση του πράγματος με αποτέλεσμα να κλονιστεί η εμπιστοσύνη του αγοραστή για το πράγμα, ενώ ο αγοραστής έχει ειδοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον πωλητή σχετικά με αυτό.

Από την σαφώς πιο περιοριστική ρύθμιση του δικαιώματος μείωσης του τιμήματος και της υπαναχώρησης από τη σύμβαση του αγοραστή συνάγεται η πρόκριση του δικαιώματος της αποκατάστασης σε σχέση με τα δικαιώματα της μείωσης του τιμήματος ή της υπαναχώρησης από τη σύμβαση.

Άρθρο 546 Α.Κ. Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού ρυθμίζονται οι συνέπειες από την άσκηση των ανωτέρω διαπλαστικών δικαιωμάτων εκ μέρους του αγοραστή. Στην περίπτωση της άσκησης της *μείωσης του τιμήματος*, ο πωλητής υποχρεούται σε επιστροφή εντόκως μέρους του τιμήματος που είναι ανάλογο με τη μείωση της αξίας του πράγματος που δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση, ενώ σε περίπτωση άσκησης της *υπαναχώρησης από τη σύμβαση* ο αγοραστής αφενός υποχρεούται κυρίως να αποδώσει το πράγμα ελεύθερο από κάθε βάρος και ωφελήματα που τυχόν αποκόμισε, ο πωλητής αφετέρου οφείλει να επιστρέψει το τίμημα εντόκως, τα έξοδα της πώλησης και της επιστροφής του πράγματος, καθώς και τις τυχόν δαπάνες του αγοραστή *μόλις παραλάβει το πράγμα ή ακόμη και απόδειξη αποστολής του*

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ 4967/2022

Άρθρο 547 Α.Κ. Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού ρυθμίζεται το τελευταίο δικαίωμα του αγοραστή σε περίπτωση ευθύνης του πωλητή για έλλειψη ανταπόκρισης: η αξίωση αποζημίωσης που ασκείται είτε *διαζευκτικά* με τα υπόλοιπα δικαιώματα του αγοραστή (του άρθ. 542 Α.Κ.) για μη εκτέλεση της σύμβασης είτε *σωρευτικά* με αυτά για τη ζημία όμως μόνο που δεν καλύπτεται από την άσκηση των λοιπών δικαιωμάτων. Μόνη προϋπόθεση για την άσκηση της αξίωσης αποζημίωσης είναι η *υπαιτιότητα του πωλητή* ως προς τη μη ανταπόκριση του πράγματος στη σύμβαση. Την ίδια αξίωση έχει δε ο αγοραστής και σε περίπτωση έλλειψης συνομολογημένης ιδιότητας του πράγματος για την οποία ο νόμος δίνει μάλιστα και το σχετικό ορισμό.

Βλέπουμε ότι εισάγεται ένα "νέο πραγματικό" πλημμελούς εκπλήρωσης", το οποίο ονομάζεται "έλλειψη ανταπόκρισης", το οποίο περιλαμβάνει τόσο πραγματικά ελαττώματα, όσο και απαιτήσεις ανταπόκρισης, υποκειμενικές και αντικειμενικές, καθώς και πλημμελή εγκατάσταση. Η έννοια της "συνομολογημένης ιδιότητας" υποβαθμίζεται και τη βλέπουμε μόνο δευτερευόντως (βλ. άρθρο 547 ΑΚ). Ο πωλητής ευθύνεται ανεξάρτητα από υπαιτιότητά του αν το πράγμα, κατά τον χρόνο που ο κίνδυνος μεταβαίνει στον αγοραστή, δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση, εκτός αν ο αγοραστής κατά τη σύναψη της σύμβασης γνώριζε τη μη ανταπόκριση ή αυτή οφείλεται σε υλικά που χορήγησε ο αγοραστής. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση πράγματος με ψηφιακά στοιχεία, αν το πράγμα, κατά τον χρόνο παροχής των ψηφιακών στοιχείων, δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση. Αν η σύμβαση είναι εκτελεστέα με διαρκή παροχή των ψηφιακών στοιχείων, ο πωλητής ευθύνεται για την έλλειψη ανταπόκρισης των ψηφιακών στοιχείων καθ' όλο το χρονικό διάστημα της υποχρέωσης παροχής τους.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ 4967/2022

Άρθρο 551 Α.Κ. Μία απλούστευση της διαδικασίας και των προϋποθέσεων που ίσχυαν μέχρι τώρα με το υφιστάμενο δίκαιο προβλέπουν οι νέες διατάξεις για την περίπτωση που μέρος μόνο των πωληθέντων πραγμάτων δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση, καθώς το δικαίωμα αντικατάστασης ή υπαναχώρησης περιορίζεται μόνο σε αυτά τα πράγματα, εκτός αν σύμφωνα με τις κρατούσες συναλλακτικές αντιλήψεις και πρακτικές που ισχύουν στην εκάστοτε αγορά δεν θεωρείται εύλογο να αναμένεται από τον αγοραστή να κρατήσει μόνο τα αγαθά που ανταποκρίνονται στη σύμβαση

Άρθρο 554 Α.Κ. Οι νέες διατάξεις διατηρούν το θεσμό της παραγραφής για τα ως άνω αναφερθέντα δικαιώματα του αγοραστή και μάλιστα διατηρώντας το ίδιο χρονικό διάστημα που προέβλεπε και το υφιστάμενο δίκαιο: πέντε έτη για τα ακίνητα και δύο έτη για τα κινητά. **Προβλέπονται όμως και ειδικότερες διατάξεις για τις ιδιαίτερες περιπτώσεις της σύμβασης πώλησης πραγμάτων με ψηφιακά στοιχεία.** α) Μετά την πάροδο έξι μηνών από τη λήξη της συμβατικής διάρκειας παροχής των ψηφιακών στοιχείων παραγράφονται τα δικαιώματα του αγοραστή που απορρέουν από τη μη ανταπόκριση του ψηφιακού στοιχείου, στην περίπτωση που η πώληση είναι εκτελεστέα με διαρκή παροχή των ψηφιακών στοιχείων β) Μετά την πάροδο δύο ετών από την κάθε επιμέρους παροχή παραγράφονται τα δικαιώματα του αγοραστή, στην περίπτωση που η πώληση είναι εκτελεστέα με μία ή περισσότερες διαδοχικές παροχές των ψηφιακών στοιχείων και γ) Μετά την πάροδο έξι μηνών από τη λήξη του χρόνου κατά τον οποίο οφείλεται η ενημέρωση παραγράφονται τα δικαιώματα του αγοραστή, στην περίπτωση που αυτά απορρέουν αποκλειστικά από την αθέτηση της υποχρέωσης ενημέρωσης

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ 4967/2022

Άρθρο 555 Α.Κ. Με τις νέες διατάξεις του άρθρου αυτού καθορίζονται οι προϋποθέσεις της *έναρξης* και της *διακοπής της παραγραφής* με τον ίδιο τρόπο που οριζόταν και από το υφιστάμενο δίκαιο, **αλλά συγχρόνως εισάγεται νέος ειδικός λόγος αναστολής συμπλήρωσης της παραγραφής, προκειμένου να έχει τη χρονική ευχέρεια ο αγοραστής – ιδιαίτερα όταν ανακαλύπτει προς το τέλος του χρόνου παραγραφής την έλλειψη ανταπόκρισης του πράγματος στη σύμβαση – να ασκήσει τα δικαιώματά του.**Ειδικότερα προβλέπεται ότι η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν από την **πάροδο 2 μηνών από τον χρόνο που διαπιστώθηκε η έλλειψη ανταπόκρισης.** Ως *εναρκτήριο της παραγραφής* γεγονός ορίζεται και πάλι – ως ισχύει – η παράδοση του πράγματος στον αγοραστή, ενώ η διεξαγωγή συντηρητικής απόδειξης που ζήτησε ο αγοραστής διακόπτει την παραγραφή σύμφωνα με τις υφιστάμενες αλλά και τις νέες διατάξεις.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΝΤΟΛΗΣ 713-728

A. Γενικά περί εντολής (έννοια, νομική φύση, τύπος)

B. Ουσιώδη στοιχεία της εντολής

I. «Υπόθεση» II. Έλλειψη αμοιβής και «έμμισθη εντολή»

Γ. Διάκριση από πληρεξουσιότητα (ΑΚ 216 επ.)

Δ. Υποχρεώσεις και ευθύνη του εντολοδόχου

I. Υποχρέωση διεξαγωγής της υπόθεσης, κατ' αρχήν αυτοπροσώπως (ΑΚ 713, 714) – Υποκατάστατος (ΑΚ 715-716) και αντιδιαστολή προς τον βοηθό εκπλήρωσης (ΑΚ 334): *«Η υποκατάσταση διαφέρει από τη χρησιμοποίηση βοηθού για την εκπλήρωση της παροχής. Η πρώτη συνίσταται σε μεταβίβαση από τον εντολοδόχο, με σύμβαση, σε άλλο πρόσωπο, της υποχρέωσης, διεξαγωγής της υποθέσεως του εντολέα. Αρα ο υποκατάστατος αναλαμβάνει να διεξαγάγει την υπόθεση αυτοτελώς, με δική του ευθύνη, στη θέση του εντολοδόχου. Η υποκατάσταση μπορεί να αφορά και μέρος μόνο της διεξακτέας από τον αρχικό εντολοδόχο υποθέσεως, αρκεί να μεταβιβάζεται η αυτοτελής και υπεύθυνη διεξαγωγή της υποθέσεως. Αντίθετα όταν ο εντολοδόχος χρησιμοποιεί απλώς «βοηθό» δεν αναθέτει σε άλλον, αλλά διατηρεί ο ίδιος την εκτέλεση καθώς και την ευθύνη για την διεξαγωγή της υποθέσεως που τού έχει ανατεθεί»* (ΑΠ 548/2009)

ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΝΤΟΛΗΣ II

Επιμέρους υποχρεώσεις του εντολοδόχου

1. Τήρηση των οδηγιών του εντολέα (ΑΚ 717) 2. Τήρηση υποχρεώσεων που απορρέουν από την καλή πίστη (λ.χ. εχεμύθεια) 3. Παροχή πληροφοριών (ΑΚ 718) 4. Απόδοση των ληφθέντων ή κτηθέντων (ΑΚ 719) 5. Τοκοδοσία (ΑΚ 720) 6. Λογοδοσία (ΑΚ 718)

Ε. Υποχρεώσεις και ευθύνη του εντολέα (ΑΚ 722, 721, 723, καλή πίστη)

Στ. Λύση (γενικοί λόγοι, ανάκληση από τον εντολέα → ΑΚ 724, καταγγελία από τον εντολοδόχο → ΑΚ 725, θάνατος εντολέα ή εντολοδόχου → ΑΚ 726 επ.)

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΛΛΟΤΡΙΩΝ Ι

A. Γενικά περί διοίκησης αλλοτριών

Γνήσια: ο διοικητής διεξάγει την υπόθεση σαν ξένη (AK 730) → επιτρεπόμενη (προς το συμφέρον και κατά την πραγματική ή εικαζόμενη θέληση του κυρίου, AK 736) → ανεπίτρεπτη (χωρίς να συντρέχουν οι ως άνω όροι, AK 737)

Μη γνήσια: σαν δική του, είτε γνωρίζοντας ότι είναι ξένη (AK 739) είτε νομίζοντας ότι είναι δική του (AK 740)

B. Γνήσια επιτρεπόμενη διοίκηση αλλοτριών (AK 730 επ.)

I. Βασικά χαρακτηριστικά 1. Οιονεί δικαιοπραξία 2. Ξένη υπόθεση 3. Κύριος και διοικητής 4. Διοίκηση της υπόθεσης σαν ξένης 5. Κατά το συμφέρον και την πραγματική ή εικαζόμενη θέληση του κυρίου

II. Συνέπειες 1. Γενικά (δημιουργία ενοχής εκ του νόμου) 2. Υποχρεώσεις και ευθύνη του διοικητή (AK 730 § 1 → 335 επ., 914 επ., εφόσον AK 731 εδάφ. α' / AK 733 → 335 επ., εφόσον AK 731 εδάφ. α' / AK 734 → 719, 720, 718) 3. Υποχρεώσεις και ευθύνη του κυρίου (AK 736 → 722, 723 / προσοχή σε AK 738)

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΛΛΟΤΡΙΩΝ II

Γ. Γνήσια ανεπίτρεπτη διοίκηση αλλοτρίων (ΑΚ 737)

Δ. Μη γνήσια διοίκηση αλλοτρίων (ΑΚ 739-740 → 904 επ., 914 επ.)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ Ι

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Αστική εταιρεία, άτυπη, συμπλ με τον ν. 4072

Είδη: α) Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία: Ευχέρεια στην τήρηση λογιστικών βιβλίων, πιο ευέλικτο σχήμα σε σχέση με το σωματείο, β) Κοινοπραξία: Μορφή συνεργασίας μεταξύ εταιρειών γ) Δικηγορική εταιρεία: Γενικότερα εταιρείες επαγγελματιών Έχουν απλώς οικονομικό και όχι εμπορικό σκοπό

ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ II

Κοινωνία κατ' ιδανικά μέρη: ένα δικαίωμα ανήκει σε περισσότερα πρόσωπα, βλ. ΑΚ 785, λ.χ. συγκυριότητα

Εμπράγματος χαρακτήρας → ένταξη του δικαιώματος στην περιουσία περισσότερων προσώπων

Ενοχικές σχέσεις μεταξύ των μερών → εξωδικαιοπρακτική ενοχή

Κοινωνία → βοηθητική έννομη σχέση ΑΚ 1113-1117 Δικαίωμα περισσότερων σε εφεύρεση Δικαίωμα συνδημιουργών (πν. Ιδιοκτησία)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΙΙΙ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΟΥ

Δικαίωμα στους καρπούς του κοινού (ΑΚ 786) Όχι μόνο καρποί του αντικειμένου, αλλά και καρποί του δικαιώματος (πολιτικοί καρποί)

Δικαίωμα χρήσης του κοινού (ΑΚ 787) Να μην εμποδίζεται η χρήση από τους υπολοίπους Όχι οικονομική εκμετάλλευση → ΑΚ 786

Δικαίωμα διάθεσης της μερίδας και ολόκληρου του κοινού (ΑΚ 793) Δεν πρέπει να επηρεάζει τις νομικές ιδιότητες των υπολοίπων μεριδίων (π.χ. σύσταση δουλείας)
Γίνεται κατά τις διατάξεις για την διάθεση κάθε δικαιώματος

ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ IV

Υποχρέωση συνεισφοράς στις δαπάνες για το κοινό (ΑΚ 794): Όχι κάθε δαπάνη
→ μόνο όσες είναι προς το συμφέρον όλων των κοινωνιών και εντάσσονται στην
τακτική διοίκηση και εκμετάλλευση του κοινού

Υποχρεώσεις που πηγάζουν από την καλή πίστη (ΑΚ 288): Υποχρέωση
αποτροπής κινδύνων για το κοινό

Υποχρέωση ενημέρωσης λοιπών κοινωνιών

Διοίκηση του κοινού: Διοίκηση εν γένει του κοινού (ΑΚ 788) Τακτική διοίκηση (ΑΚ
789)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ V

ΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ

ΑΚ 795 § 1 → Δικαίωμα κάθε κοινωνού για λύση της κοινωνίας Διάπλαση της έννομης σχέσης της κοινωνίας → λύση της με διανομή ΑΚ 805

Διανομή: Εξώδικη → σύμβαση Δικαστική → διαπλαστική δικαστική απόφαση

Με την διανομή κάθε κοινωνός αποκτά πλήρη κυριότητα σε μέρος του κοινού

ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑ

A. Γενικές προϋποθέσεις και βασικά χαρακτηριστικά της αδικοπρακτικής ευθύνης (ΑΚ 914 επ.)

B. Ο όρος του παρανόμου

I. Παραβίαση απαγορευτικού ή επιτακτικού κανόνα δικαίου – Η ΑΚ 914 ως λευκός κανόνας δικαίου II. Προσβολή απολύτου δικαιώματος III. Περιορισμός της έννοιας του παρανόμου – Η θεωρία του σκοπού του κανόνα δικαίου IV. Διεύρυνση της έννοιας του παρανόμου – Οι γενικές υποχρεώσεις επιμέλειας/πρόνοιας (ΑΚ 914 σε συνδ. με 288, 281)

Γ. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις αντικειμενικής ευθύνης

I. Ευθύνη για αυτοκινητικά (Ν. Γ3Ν/1911) II. Ευθύνη του κυρίου ή νομέα κτίσματος (ΑΚ 925) III. Ευθύνη του προστήσαντος (ΑΚ 922)
1. Σχέση εξάρτησης – Χαλάρωση του στοιχείου της εξάρτησης αναφορικά με την ευθύνη προστήσασας κλινικής για το ππαίσμα ιατρού 2. Ευθύνη εις ολόκληρον (ΑΚ 926-927)

Δ. Προσβολή της περιουσίας στο σύνολό της και προσβολή ενοχικής σχέσης από τρίτο – ΑΚ 919 και πεδίο εφαρμογής αυτής

Ε. Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης → «οικογένεια του θύματος»

Στ. Συρροή ενδοσυμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης – Προϋποθέσεις – Ελεύθερη συρροή των αξιώσεων

ΚΑΤΑΔΟΛΙΕΥΣΗ (ΑΚ 939-946)

A. Προϋποθέσεις της αγωγής διάρρηξης (ΑΚ 939 επ.)

I. Απαλλοτρίωση εκ μέρους του οφειλέτη

II. Πρόθεση βλάβης των δανειστών

III. Αφερεγγυότητα του οφειλέτη → μη επάρκεια της υπόλοιπης περιουσίας του προς ικανοποίηση των δανειστών

IV. Γνώση του τρίτου ότι ο οφειλέτης απαλλοτριώνει προς βλάβη των δανειστών

V. Η περίπτωση που ο δανειστής αποσκοπεί σε συγκεκριμένη παροχή μη αντικαταστατή

B. Συνέπειες της διάρρηξης (ΑΚ 943, ΚΠολΔ 953 § 2 γ' και 992 § 1 εδάφ. β')

Γ. Σύγκριση με διατάξεις που παρέχουν ανάλογη προστασία I. ΑΚ 479 (μεταβίβαση περιουσίας ή επιχείρησης, γνώση του αποκτώντος, χρέη της περιουσίας ή της επιχείρησης) II. ΑΚ 919 (απόδειξη δόλιας ανηθικότητας)

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Πρακτικό – Ευθύνη του πωλητή για πραγματικά ελαττώματα, εντολή, ευθύνη παραγωγού:

Ο Α, γνωστός ράφτης των Αθηνών, ενδιαφερόταν για την αγορά υφάσματος μεταξιού για την κατασκευή φορεμάτων . Γι'αυτό αποτάθηκε στον Π, έμπορο υφασμάτων, ο οποίος έδειξε στον Α διάφορα τόπια υφασμάτων μεταξιού. Ο Α διάλεξε τελικά δύο τόπια υφάσματος αξίας 40.000 ευρώ. Κατά τις διαπραγματεύσεις, ο Π απέκρυψε από τον Α ότι τα συγκεκριμένα τόπια ήταν ελαττωματικά, αφού οποιαδήποτε τριβή του υφάσματος σε κάποια επιφάνεια προκαλούσε φθορά, γι'αυτό και η αξία του πωληθέντος υφάσματος ήταν μόνον 10.000 ευρώ. Πρακτικά, όμως δεν μπορούν να φτιαχθούν φορέματα από τα υφάσματα και θα πρέπει να αξιοποιηθούν αλλού. Λίγες ημέρες μετά την παραλαβή του υφάσματος ο Α διαπίστωσε το ελάττωμα, γι' αυτό και ανακοίνωσε στον Π ότι «λύει τη σύμβαση και θέλει να επιστρέψει τα τόπια και να πάρει πίσω τα χρήματά του». Ο Π αρνήθηκε να επιστρέψει το τίμημα και να παραλάβει τα τόπια, επικαλούμενος μάλιστα όρο της γραπτής σύμβασης πώλησης, με τον οποίο αποκλείονται ρητώς αξιώσεις του αγοραστή για τυχόν ελαττώματα του πράγματος.

Ερωτάται: α) Είναι νόμω βάσιμη η αξίωση του Α κατά του Π; β) Θα ήταν ίδια η απάντηση εάν τμήμα των τοπίων - ειδικά 1 τόπι- είχε φθορά και όχι όλα; γ) Ο όρος είναι νόμιμος;

δ) Αν ο Α ήταν απλός ένας μέσος άνθρωπος και όχι ράφτης, τι απάντηση θα δίνετε στο ζήτημα της ευθύνης του Π;

ε) Εάν στο πρακτικό αντί του Α εμφανιζόταν ο Ε, ράφτης, παιδικός φίλος, αλλά ισόβιος και αμισθί εντολοδόχος του Α που του έχει αναθέσει να βρει τόπια υφάσματος αρίστης ποιότητας, σύναπτε την ανωτέρω σύμβαση, και ο Ε τελικά παρέδιδε τα ίδια τόπια υφάσματος, με τους ίδιους όρους σύμβασης, τι θα συμβουλευάτε τον Α να πράξει και κατά ποιου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Α) Πλέον όχι. Πλέον το δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση σε περίπτωση *ουσιώδους έλλειψης ανταπόκρισης* επιφυλάσσονται για τον αγοραστή *μόνο αν* ο πωλητής αρνείται νομίμως να προβεί σε αποκατάσταση της έλλειψης ανταπόκρισης ή εάν επιχειρεί μεν την αποκατάσταση αλλά αποτυγχάνει ή εάν η έλλειψη ανταπόκρισης είναι τόσο σοβαρή που να μην μπορεί να αξιωθεί, σύμφωνα και με τα χρηστά και συναλλακτικά ήθη,, η αποκατάσταση του πράγματος με διόρθωση ή αντικατάσταση ή σε περίπτωση που η έλλειψη ανταπόκρισης εκδηλωθεί εντός 30 ημέρων από την παράδοση του πράγματος με αποτέλεσμα να κλονιστεί η εμπιστοσύνη του αγοραστή για το πράγμα, ενώ ο αγοραστής έχει ειδοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον πωλητή σχετικά με αυτό. (545, 546,542ΑΚ)

Β) Οι νέες διατάξεις για την περίπτωση που *μέρος μόνο των πωληθέντων πραγμάτων δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση*, καθώς το δικαίωμα αντικατάστασης ή υπαναχώρησης περιορίζεται μόνο σε αυτά τα πράγματα, εκτός αν σύμφωνα με τις *κρατούσες συναλλακτικές αντιλήψεις και πρακτικές που ισχύουν στην εκάστοτε αγορά* δεν θεωρείται εύλογο να αναμένεται από τον αγοραστή να κρατήσει μόνο τα αγαθά που ανταποκρίνονται στη σύμβαση. (551ΑΚ). Άρα η απάντηση είναι όχι, καθότι τα έστω μερικά φθαρμένα υφάσματα πρακτικά είναι άχρηστα για τον σκοπό της σύμβασης, μπορεί για το 1 τόπι να ζητήσει αποκατάσταση.

Γ) Ο πωλητής υποχρεούται να παραδώσει πράγμα που ανταποκρίνεται στη σύμβαση κατά την έννοια των άρθρων 535 ως 538, κατά τα 534-5. Συνεπώς, ένεκα σύγκρουσης με αναγκαστικού δικαίου διατάξεις στα συναλλακτικά ήθη (ΑΚ 200,288,388), η ρήτρα είναι καταπλεονεκτική.

Δ) Ως παραγωγός, δε, θεωρείται ο κατασκευαστής τελικού προϊόντος, πρώτης ύλης ή συστατικού, καθώς και κάθε πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός του προϊόντος επιθέτοντας σε αυτό την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό του γνώρισμα. Ίδια ευθύνη με τον παραγωγό έχει και όποιος εισάγει ένα προϊόν για πώληση, χρηματοδοτική ή απλή μίσθωση ή άλλης μορφής διανομή στα πλαίσια της επαγγελματικής εμπορικής του δραστηριότητας.

Σύμφωνα με το ν. 2251/1994 ο παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του. Ως ζημία νοείται τόσο η βλάβη ή καταστροφή κάθε περιουσιακού στοιχείου του καταναλωτή όσο και η σωματική βλάβη ή και ο θάνατός του.

Η ευθύνη του παραγωγού ελαττωματικού προϊόντος είναι **υποκειμενική. Ωστόσο, ο νόμος, προς διευκόλυνση της άσκησης των αξιώσεων του καταναλωτή προβλέπει αναστροφή του βάρους απόδειξης της υπαιτιότητας.** Δηλαδή, η ύπαρξη υπαιτιότητας από πλευράς του παραγωγού κατ' αρχήν τεκμαίρεται χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί από τον καταναλωτή. Ωστόσο, ο παραγωγός μπορεί να απαλλαγεί από την ευθύνη του εφ' όσον αποδείξει, διαζευκτικά, κατά το άρθρο 6 παρ. 8 του ν. 2251/1994 ότι: α) δεν έθεσε το προϊόν σε κυκλοφορία, β) το ελάττωμα δεν υπήρχε όταν το προϊόν τέθηκε σε κυκλοφορία, γ) δεν κατασκεύασε το προϊόν αποβλέποντας στη διανομή του και δεν το διένειμε στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας, δ) το ελάττωμα οφείλεται στο γεγονός ότι το προϊόν κατασκευάστηκε σύμφωνα με κανόνες αναγκαστικού δικαίου ε) όταν το προϊόν τέθηκε σε κυκλοφορία, το επίπεδο επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων δεν επέτρεπε τη διαπίστωση του ελαττώματος.

Οι αξιώσεις κατά του παραγωγού για ζημιές από ελαττωματικά προϊόντα παραγράφονται μετά τριετία αφότου ο ζημιωθείς πληροφορήθηκε ή όφειλε να πληροφορηθεί τη ζημία, το ελάττωμα και την ταυτότητα του παραγωγού. Μετά την πάροδο δεκαετίας από την κυκλοφορία του συγκεκριμένου προϊόντος επέρχεται απόσβεση όλων των δικαιωμάτων του ζημιωθέντος κατά του παραγωγού.

Προϋπόθεση εφαρμογής του ν. 2251/1994 είναι ότι ο Α είναι καταναλωτής και όχι επαγγελματίας, συνεπώς πρέπει να τονιστεί γιατί εδώ ο Α είναι καταναλωτής.

Ε) .Κατά την έννοια των άρθρων 713, 714 και 719 ΑΚ, με την σύμβαση της εντολής, ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να διεξαγάγει χωρίς αμοιβή την υπόθεση που του ανέθεσε ο εντολέας, ευθύνεται δε για κάθε πταίσμα και έχει την υποχρέωση να αποδώσει στον εντολέα κάθε τι που έλαβε για την εκτέλεση της εντολής ή απέκτησε από την εκτέλεσή της. Από τις διατάξεις αυτές, σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 297, 298 ΑΚ προκύπτει, ότι ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να ανορθώσει κάθε ζημία, την οποία υπέστη ο εντολέας και η οποία έχει γενεσιουργό αιτία το πταίσμα του εντολοδόχου. Ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, θετική μεν είναι η ελάττωση της περιουσίας, αρνητική δε το κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, με πιθανότητα προσδοκώμενο, κέρδος που ματαιώθηκε (ΑΠ 536/2004).

Συνεπώς, ο εντολοδόχος, κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεών του, όχι μόνο πρέπει να απέχει από κάθε δόλια ενέργεια, αλλά οφείλει να καταβάλει την επιμέλεια την οποία καταβάλει στις συναλλαγές ο συνετός άνθρωπος, ευθυνόμενος διαφορετικά και για ελαφρά αμέλεια. Το πταίσμα του εντολοδόχου και επομένως η κατά το άρθρο 914 ΑΚ ευθύνη του προς αποζημίωση τεκμαίρεται από την μη τήρηση των υποχρεώσεών του προς εκπλήρωση της εντολής (ΑΠ 1115/2003). Για την υποχρέωση αποζημιώσεως απαιτείται να υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του πταίσματος του εντολοδόχου και της ζημίας, που επήλθε στον εντολέα. Αν επομένως ο εντολέας δεν υπέστη ζημία ή αν αυτή δεν είναι συνέπεια του πταίσματος του εντολοδόχου, ο τελευταίος δεν ευθύνεται σε αποζημίωση.

Εδώ, υφίσταται ζημία ύψους 30κ. Ευρώ, γιατί τα τόπια είναι άχρηστα και αρνητική αν πχ υπήρχε ήδη κάποιο κέρδος που ματαιώθηκε, λχ ειδική παραγγελία. Δεν αποκλείεται και αναζήτηση ευθύνης με τα χρηστά ήθη κατά το 919 ΑΚ

ΠΡΑΚΤΙΚΟ II

Η Α, πρώην σύζυγος του Β με αμετάκλητο, κατά αντιδικίαν και “δυσάρεστο” διαζύγιο στις 1/1/2018, υπέγραψε συμβολαιογραφικό προσύμφωνο με τον Π για ένα εξοχικό σπίτι στη περιοχή των Αλυκών, στη Χαλκίδα. Η ίδια ήθελε να το αγοράσει, ωστόσο όταν έμαθε πως εκκρεμεί διεκδικητική αγωγή κατά του Π από την Ω -πρώην σύζυγό του Π, η ίδια υπέγραψε προσύμφωνο και δεν προχώρησε σε αγορά. Στο προσύμφωνο προβλέφθηκε ο όρος της αυτοσύμβασης, όρος που θα ενεργοποιούταν μόλις λάμβανε γνώση του αμετάκλητης απόρριψης της αγωγής. Το προσύμφωνο υπογράφηκε την 1/2/2018, με μελλοντικό συμφωνηθέν τίμημα αγοράς το 1 εκ. Ευρώ.

Στις 1/10/2019 η Α έμαθε από τον κοινό φίλο της με τον Β, τον Φ ότι ο Β προχώρησε σε αγορά του εξοχικού από τον Π, έναντι 1,5 εκ ευρώ και το μετέγραψε. Εξοργισμένη, αφού το εξοχικό σπίτι στη περιοχή ήταν παιδικό όνειρό της, πράγμα που ήξερε ο Β καθότι και κατά τη διάρκεια του γάμου η Α έψαχνε για αγορά στο συγκεκριμένο μέρος, επικοινωνήσε με τον Π. Πράγματι ο Π επιβεβαίωσε και την ενημέρωσε ότι η διεκδικητική αγωγή απορρίφθηκε σε όλους τους βαθμούς ην 1/6/2019. Δεν την ενημέρωσε ποτέ προφανώς, ενώ στο τηλέφωνο της είπε ότι δεν μετάνιωσε που πούλησε το σπίτι στον Β, αφού και ο Π είχε δυσάρεστο διαζύγιο με την Ω. Αργότερα έμαθε από τον τοπικό τύπο και το αστυνομικό ρεπορτάζ, ότι ο Π είχε θέματα με τοκογλύφους.

Η Α στράφηκε με αγωγή με σκοπό να αποκτήσει το σπίτι. Τι περιεχόμενο λέτε να έχει και κατά ποιου θα την έστρεψε;

Σίγουρα είναι σαν κύρια βάση έχουμε αγωγή διάρρηξης, αλλά είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση διάρρηξης.

Προϋποθέσεις της αγωγής διάρρηξης (ΑΚ 939 επ.) I. Απαλλοτρίωση εκ μέρους του οφειλέτη II. Πρόθεση βλάβης των δανειστών - μας αρκεί ο ενδεχόμενος δόλος III. Αφερεγγυότητα του οφειλέτη → μη επάρκεια της υπόλοιπης περιουσίας του προς ικανοποίηση των δανειστών IV. Γνώση του τρίτου ότι ο οφειλέτης απαλλοτριώνει προς βλάβη των δανειστών.

Εδώ όμως, επειδή η Α ήθελε μόνο το σπίτι και τίποτα άλλο (συγκεντρωμένη ενοχή), συνεπώς είναι μια εξαιρετική νομολογιακή περίπτωση μη χρηματικής ενοχής είδους, όπου η Α ζητά το σπίτι σαν “αποζημίωση” με την 939. Δεν μας ενδιαφέρει η επάρκεια ή μη περιουσίας του οφειλέτη.

Στρέφεται κατά του Β που έχει το σπίτι και του Π (ο Κορνηλάκης υποστηρ. Πως αρκεί να στραφούμε μόνο κατά του Β). Επιπλέον, συρρέει και η 919 ΑΚ, η οποία ωστόσο είναι επικουρική. Με την 919ΑΚ δικαστήριο έχει ευχέρεια να επιδικάσει είτε το σπίτι είτε χρηματική αποζημίωση.

Υπάρχει και αξιώση με το 932 για παράνομη συμπεριφορά αντίθετη στα συναλλακτικά ήθη. Εδώ υπάρχει προσύμφωνο με όρο τη ρήτρα αυτοσύμβασης και καθήκον ενημέρωσης για τον όρο αίρεση της τελεσιδικίας. Συνεπώς, μπορεί να υποστηριχθεί σαν βάση του 932 η παραβίαση της γενικής ρήτρας των συναλλακτικών ηθών - όχι όμως το παράνομο της αθέτησης ενοχικής υποχρέωσης.

Τέλος, μπορεί να πληρωθεί και το γράμμα του 57 ΑΚ για τη προσβολή προσωπικότητας εις βάρος του Β.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΙΙΙ

Η εταιρία Α αγοράζει από την εταιρία Π (που εμπορεύεται λεωφορεία επαγγελματικής χρήσης) ένα μεταχειρισμένο λεωφορείο, το οποίο χρησιμοποιεί για να μεταφέρει τους εργαζομένους σε αυτή από τον τόπο κατοικίας τους στον τόπο εργασίας τους. Δύο έτη μετά την αγορά του λεωφορείου εξαιτίας κακής κατασκευής του ηλεκτρικού συστήματος ξεσπά πυρκαγιά, η οποία καταστρέφει μεγάλο μέρος του λεωφορείου. Μολονότι η Π γνώριζε την κακοτεχνία, κατά τη σύναψη της σύμβασης παρουσίασε ως επαρκείς τις τεχνικές προδιαγραφές του οχήματος. Κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς ο περαστικός Η, ο οποίος βοήθησε στην κατάσβεσή της και στον απεγκλωβισμό του επιβάτη Ε, παθαίνει εγκαύματα και δαπανά για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη το ποσό των 3.000 ευρώ

Ερωτάται:

α) Ποια δικαιώματα έχουν η Α και ο Η, κατά ποίων και με ποιες προϋποθέσεις;

β) Πώς διαμορφώνονται τα ανωτέρω δικαιώματα, αν υποθεθεί ότι η πυρκαγιά οφείλεται σε τυχαίο γεγονός ανεξάρτητο από την υφιστάμενη κακοτεχνία;

Η Α και η Π συνδέονται συμβατικά, συγκεκριμένα με σύμβαση πωλήσεως κινητού πράγματος κατ' είδος ορισμένου (λεωφορείου), οπότε τα δικαιώματα της Α θα αναζητηθούν κατ' αρχάς στις περί πωλήσεως διατάξεις (ΑΚ 513 επ.). Αντίθετα, ο Η δεν συνδέεται συμβατικά με κάποιο από τα άλλα πρόσωπα, οπότε θα αναζητηθεί η δυνατότητα θεμελίωσης εξωδικαιοπρακτικής ευθύνης αυτών (Α, Π και Ε) έναντι του Η.

α)

αα) Πραγματικό ελάττωμα σε πώληση πράγματος κατ' είδος ορισμένου, δικαιώματα αγοραστή, παραγραφή, συρρέουσα αδικοπρακτική ευθύνη Ως προς τα δικαιώματα της Α κατά της Π: Η ΑΚ 534 θεσπίζει τον «πρωτεύοντα κανόνα», δηλαδή την υποχρέωση του πωλητή να παραδώσει το πράγμα με τις συνομολογημένες ιδιότητες και χωρίς πραγματικά ελαττώματα, ενώ στα επόμενα άρθρα προσδιορίζεται ειδικότερα η ελαττωματικότητα ή έλλειψη **ανταποκρίσεως** στη σύμβαση.

Στο άρθρο αυτ (534) το οποίο θεσπίζει μια σειρά από μαχητά τεκμήρια για την έλλειψη ανταποκρίσεως του πράγματος στη σύμβαση, προβλέπεται ότι ο πωλητής δεν εκπληρώνει την κατά το προηγούμενο άρθρο υποχρέωσή του, αν το πράγμα που παραδίδει στον αγοραστή δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση και ιδίως: 1. δεν ανταποκρίνεται στην περιγραφή που έχει γίνει από τον πωλητή ή στο δείγμα ή υπόδειγμα που ο πωλητής είχε παρουσιάσει στον αγοραστή, 2. δεν είναι κατάλληλο για το σκοπό της συγκεκριμένης σύμβασης και ιδιαίτερα για τη σύμφωνη με το σκοπό αυτόν ειδική χρήση, 3. δεν είναι κατάλληλο για τη χρήση για την οποία προορίζονται συνήθως πράγματα της ίδιας κατηγορίας, 4. δεν έχει την ποιότητα ή την απόδοση που ο αγοραστής ευλόγως προσδοκά από πράγματα της ίδιας κατηγορίας, λαμβάνοντας υπόψη και τις δημόσιες δηλώσεις του πωλητή, του παραγωγού ή του αντιπροσώπου του, στο πλαίσιο ιδίως της σχετικής διαφήμισης ή της επισήμανσης, εκτός αν ο πωλητής δεν γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει τη σχετική δήλωση. **Ως πραγματικό ελάττωμα νοείται η ιδιότητα του πράγματος που, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου της συγκεκριμένης σύμβασης πώλησης (υποκειμενικό κριτήριο) και των συνηθισμένων ιδιοτήτων της κατηγορίας του πωληθέντος πράγματος (αντικειμενικό κριτήριο), εμφανίζει έλλειψη ανταποκρίσεως στη σύμβαση κατ' ΑΚ 535** χωρίς να προϋποτίθεται πως το ελάττωμα πρέπει να είναι και ουσιώδες, με την έννοια ότι πρέπει να αναιρεί ή μειώνει ουσιωδώς την αξία ή τη χρησιμότητά του (βλ. ΑΚ 534, Γεωργιάδη, Εγχειρίδιο Ειδ. Ενοχ., § 10 αρ. 26, ΕφΑθ 255/2012 ΕφΑΔ 2014, 2019).

Κατά τα 534, 535Α 535Β ορίζονται οι αντικειμενικές και υποκειμενικές συνθήκες της ανταπόκρισης. Η ρήτρα απαλλαγής της ευθύνης του 539ΑΚ για την Π δεν προκύπτει από το πρακτικό, η Α δεν ξέρει για την κακοτεχνεία.

Σύμφωνα με την ΑΚ 542 στις περιπτώσεις ευθύνης για πραγματικό ελάττωμα ο αγοραστής , όταν ο πωλητής ευθύνεται για έλλειψη ανταπόκρισης, ο αγοραστής δικαιούται, σύμφωνα με τους όρους των επόμενων άρθρων, να: 1. απαιτήσει αποκατάσταση της ανταπόκρισης του πράγματος, 2. μειώσει το τίμημα, 3. υπαναχωρήσει από τη σύμβαση, 4. απαιτήσει αποζημίωση. Ο αγοραστής δύναται, αν διαπιστωθεί μεταγενέστερα και άλλη έλλειψη ανταπόκρισης, να ασκήσει εκ νέου τα ανωτέρω δικαιώματα. Στο πρακτικό έχουν παρέλθει 2 έτη από την παράδοση άρα δεν φαίνεται να υπάρχει εφαρμογή του τεκμηρίου για το βάρος απόδειξης.

Από τα άρθρα 545, 542,543, 544 και 546 ΑΚ προκύπτει επικουρικότητα των ανωτέρω υπ' αριθ. 2-4 δικαιωμάτων, σε σχέση με την αποκατάσταση. Αν το κόστος της αντικατάστασης του λεωφορείου είναι μεγάλο τότε μπορεί να προχωρήσει στα υπόλοιπα. Επειδή, η Π κατ'επάγγελμα πωλεί λεωφορεία, λογικά τα πράγματα θα μείνουν εδώ και θα αποδοθεί ένα νέο λεωφορείο. 3

Αν δεν τα βρουν με την αποκατάσταση, κατά το 547 Αν κατά τον χρόνο που ο κίνδυνος μεταβαίνει στον αγοραστή το πράγμα δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση από πταίσμα του πωλητή, ο αγοραστής δικαιούται να απαιτήσει αποζημίωση σωρευτικά με τα λοιπά δικαιώματα του άρθρου 542 για τη ζημία που δεν καλύπτεται από την άσκησή τους ή, αντί για αυτά, αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης. Ο αγοραστής μπορεί να απαιτήσει, αντί για τα ως άνω δικαιώματα της ΑΚ 542, αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης, η οποία θα περιλαμβάνει το θετικό διαφέρον ή, σωρευτικά με τα δικαιώματα αυτά, να απαιτήσει αποζημίωση για τις «περαιτέρω ζημίες» που δεν καλύπτεται από την άσκησή τους (ΑΚ 543). Η ευθύνη για αποζημίωση είναι υποκειμενική. Οι παραπάνω αγωγές παραγράφονται σύμφωνα με τις ΑΚ 554 και 555 μετά την πάροδο δύο ετών για τα κινητά από την παράδοση του πράγματος στον αγοραστή, ακόμη κι αν ανακαλύφθηκε αργότερα το ελάττωμα. Αν συμφωνήθηκε προθεσμία ευθύνης του πωλητή για έλλειψη ανταπόκρισης, αυτό σε περίπτωση αμφιβολίας σημαίνει ότι η παραγραφή για την έλλειψη που εκδηλώθηκε μέσα στην προθεσμία αρχίζει από τότε που εκδηλώθηκε η έλλειψη. Την παραγραφή όμως αυτή δεν μπορεί να επικαλεστεί ο πωλητής, αν απέκρυψε με δόλο το ελάττωμα 557ΑΚ

Το λεωφορείο που πωλήθηκε από την Π στην Α είχε κατά τα ανωτέρω ουσιώδες πραγματικό ελάττωμα, δηλ. κακοτεχνία στην κατασκευή του ηλεκτρικού συστήματος, το οποίο ήταν η αιτία τής πυρκαγιάς που το κατέστρεψε. Το ελάττωμα ήταν κεκρυμμένο, αφού δεν ανακαλύφθηκε παρά μόνο λόγω της πυρκαγιάς. Η Α έχει συνεπώς τα δικαιώματα: 1) της διόρθωσης του λεωφορείου, αν υποθεθεί ότι αυτή είναι δυνατή και δεν απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες δεδομένης της εκτεταμένης καταστροφής του λεωφορείου, 2) της μείωσης του τιμήματος, 3) της υπαναχώρησης από την πώληση, αφού το πράγμα καταστράφηκε εξαιτίας του ελαττώματος, το οποίο αναμφισβήτητα ήταν ουσιώδες και 4) της αποζημίωσης, αφού από τα πραγματικά περιστατικά προκύπτει πταίσμα της Π, η οποία γνώριζε την κακοτεχνία. Πρώτα, όμως θα εξεταστεί το σενάριο της αποκατάστασης.

Πριν τον νέο νόμο ίσχυε [Σημειώνεται ότι κατά τη κρατούσα άποψη το δικαίωμα της αντικατάστασης αποκλείεται, καθώς αντικείμενο της πώλησης ήταν το συγκεκριμένο μεταχειρισμένο λεωφορείο (πώληση είδους). Υποστηρίζεται βέβαια και η άποψη ότι η αντικατάσταση μπορεί να ζητηθεί και στην πώληση είδους, εφόσον ο πωλητής έχει στη διάθεσή του πράγμα ουσιωδώς όμοιο με το πωληθέν, ώστε να ικανοποιείται το συμφέρον του αγοραστή (βλ. Καραμπατζό, σε ΣΕΑΚ Γεωργιάδη, Άρθρο 540, άρ. 20-21, ΑΠ 202/2007 ΔΕΕ 2008, 233).]

Αν δεν συμβεί αποκατάσταση, πάμε στα λοιπά δικαιώματα. Τα δικαιώματα αυτά τελούν σε σχέση εκλεκτικής συρροής, η Α δηλ. μπορεί να ασκήσει όποιο θεωρεί ότι τη συμφέρει, ενώ το δικαίωμα επιλογής αποσβήνεται κατά την κρατούσα γνώμη μετά την επιλογή ενός εξ αυτών των δικαιωμάτων (βλ. Καραμπατζό, σε ΣΕΑΚ Γεωργιάδη, Άρθρο 540, αρ. 8). Μετά την επιλογή αυτή, ο αγοραστής δεν μπορεί να παραιτηθεί από αυτήν και να επιλέξει άλλο δικαίωμα, διότι κατά τον κανόνα της ΑΚ 306 που εφαρμόζεται εδώ αναλογικώς, η επιλογή άπαξ γενομένη είναι αμετάκλητη (βλ. ΑΠ 243/2009, Νόμος). Σε κάθε περίπτωση, η πραγμάτωση της μιας αξιώσεως επάγεται κατ' αρχήν την απόσβεση των υπολοίπων. Κατ' άλλη άποψη, το δικαίωμα επιλογής αποσβήνεται για τα μεν διαπλαστικά δικαιώματα (υπαναχώρηση, μείωση του τιμήματος) από την άσκησή τους, δεδομένου ότι ο αγοραστής άπαξ και τα ασκήσει δεν δύναται μετά να τα ανακαλέσει, ενώ για τα λοιπά δικαιώματα (διόρθωση, αποζημίωση) με την πραγμάτωσή τους (βλ. Γεωργιάδη, Εγχειρίδιο Ειδ. Ενοχ., § 10, αρ. 124). Βέβαια, κατ' άλλη γνώμη, που στηρίζεται σε τελολογικές σταθμίσεις των συγκρουόμενων συμφερόντων, το δικαίωμα επιλογής αποσβήνεται από την τελεσιδικία της απαιτούμενης κατά τη γνώμη αυτή δικαστικής απόφασης (βλ. ειδικότερα Φίλιο, Ειδ. Ενοχ., 2011, § 8 ε Β). Οι παραπάνω αγωγές δεν έχουν παραγραφεί, διότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της ΑΚ 557, αφού η Π γνώριζε το ελάττωμα και δεν το αποκάλυψε, προέβη μάλιστα και σε θετική πράξη παρουσιάζοντας ως επαρκείς τις τεχνικές προδιαγραφές του οχήματος, παρά το γεγονός ότι είχε υποχρέωση κατά τις επιταγές της καλής πίστης λόγω της φύσης και σοβαρότητας αυτού (δυνατότητα πρόκλησης πυρκαγιάς) να το αποκαλύψει. Τέλος, δεν συντρέχει κάποιος απαλλακτικός λόγος..

Τέλος, δυνατή θα ήταν και η θεμελίωση συρρέουσας αδικοπρακτικής ευθύνης, οι προϋποθέσεις της οποίας πληρούνται. Παράνομη πράξη υπάρχει, αφού προσβάλλεται απόλυτο δικαίωμα (κυριότητα λεωφορείου) από, κατά παράβαση των υποχρεώσεων ασφάλειας και πρόνοιας στις συναλλαγές, παράλειψη επισκευής της κακοτεχνίας ή ενημέρωσης του αγοραστή, υπαιτιότητα υπάρχει στο βαθμό της αμέλειας, ζημία που συνίσταται στην καταστροφή του λεωφορείου και στις συνδεδόμενες με αυτήν άλλες θετικές ζημίες και διαφυγόντα κέρδη, όπως και πρόσφορος αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ παρανομίας και ζημίας.

ββ) Γνήσια επιτρεπόμενη διοίκηση αλλοτρίων, ευθύνη με βάση τον νόμο Γ Ν/1911

Ως προς τα δικαιώματα του Η κατά της Α και του Ε: Σύμφωνα με τις ΑΚ 730, 732 και 736, όποιος διοικεί χωρίς εντολή ξένη υπόθεση έχει υποχρέωση να τη διεξαγάγει προς το συμφέρον του κυρίου των υποθέσεων και σύμφωνα με την πραγματική ή εικαζόμενη θέληση αυτού ευθύνεται μόνο για δόλο και βαριά αμέλεια, αν ενήργησε για να αποτρέψει κίνδυνο που απειλούσε τον κύριο και έχει δικαίωμα να ζητήσει τις δαπάνες της διοίκησης και την ανόρθωση των ζημιών κατ' ανάλογο εφαρμογή των περί εντολής διατάξεων (ΑΚ 722 και 723). Η επέμβαση του Η συνιστά γνήσια επιτρεπόμενη διοίκηση αλλοτρίων κατά τα ανωτέρω, αφού αυτός επενέβη για να σώσει την ζωή του επιβάτη Ε και την περιουσία της Α (λεωφορείο) από την πυρκαγιά, έχει συνεπώς το δικαίωμα να ζητήσει την ανόρθωση των ζημιών ύψους 3.000 ευρώ, που υπέστη χωρίς πταίσμα του κατά τη διοίκηση της υπόθεσης. Οι Ε και Α ευθύνονται εις ολόκληρον κατ' αναλογική εφαρμογή των ΑΚ 926-927, αφού πρόκειται περί εξωδικαιοπρακτικής ευθύνης, ενώ κατά την αναγωγή το μέτρο της ευθύνης καθενός προσδιορίζεται από την φύση και αξία του διασωθέντος αγαθού (εδώ ζωή ή σωματική ακεραιότητα για τον Ε και αξία λεωφορείου για την Α). Ζήτημα γεννάται, αν μπορεί ο Η να θεμελιώσει αξίωση αποζημίωσης κατά της Α με βάση το νόμο Γ Ν/1911, στον οποίο ρυθμίζεται η ευθύνη από αυτοκίνητα ως ευθύνη από διακινδύνευση, και θεσπίζεται ευθύνη του ιδιοκτήτη για ζημίες τρίτων από το αυτοκίνητο κατά τη λειτουργία του (άρθρο 4). Μια τέτοια κατ' αρχήν δυνατή θεμελίωση θα ήταν δεκτική προβολής ενστάσεων, όπως ότι υπάρχει λόγος απαλλαγής κατά το άρθρο 5 του ίδιου νόμου, και συγκεκριμένα το πταίσμα τρίτου προσώπου (της Π), και ότι η αυτόβουλη επέμβαση του Η διακόπτει τον αιτιώδη σύνδεσμο ή ότι υπάρχει συνυπαιτιότητα αυτού (ΑΚ 300).

γγ) Αδικοπραξία, αιτιώδης σύνδεσμος Ως προς τα δικαιώματα του Η κατά της Π: Ο Η θα μπορούσε να στραφεί με βάση τις περί αδικοπραξίας διατάξεις κατά της Π, θεμελιώνοντας την αξίωση του στην ΑΚ 914, οι προϋποθέσεις της οποίας είναι παράνομη πράξη, υπαιτιότητα, ζημία και (πρόσφορος) αιτιώδης σύνδεσμος ανάμεσα στην παρανομία και τη ζημία. Παράνομη πράξη της Π συνιστά η παράλειψή της να διορθώσει το ελάττωμα στο ηλεκτρικό σύστημα ή να ενημερώσει γι' αυτό την αγοράστρια του λεωφορείου Α, μολονότι το γνώριζε, υπό την έννοια ότι υπάρχει παραβίαση υποχρεώσεων ασφάλειας και πρόνοιας κατά τις συναλλαγές, αφού τέτοιου είδους βλάβες είναι επικίνδυνες για την πρόκληση πυρκαγιάς και η προσβολή απόλυτου δικαιώματος (προσωπικότητα, υγεία του Η). Υπαιτιότητα της Π υπάρχει, αφού γνώριζε το ελάττωμα και όφειλε να προβλέψει τις συνέπειές του. Ζήτημα γεννάται ως προς την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου εξαιτίας της αυτόβουλης επέμβασης του Η, υπό την έννοια ότι, αν δεν επενέβαινε αυτοδιακινδυνεύοντας, δεν θα υφίσταντο ζημιές. Ορθότερη φαίνεται η γνώμη ότι πρόσφορη αιτιότητα υπάρχει και στην περίπτωση ζημίας σε πρόσωπα που συνδράμουν στην αντιμετώπιση κινδύνων που προκαλούνται από τις παράνομες πράξεις. Στη στάθμιση συγκρουόμενων συμφερόντων το συμφέρον του ζημιωθέντος αυτοδιακινδυνεύσαντος προς αποτροπή κινδύνου βαρύνει αξιολογικά περισσότερο από αυτό του δημιουργήσαντος τον κίνδυνο, επιφυλασσομένης κατά τα λοιπά της εφαρμογής της ΑΚ 300 περί οικείου ππαίσματος (πρβλ. και Παπανικολάου, στον ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, άρθρο 736 αρ. 7 επ., 11).

β)Κίνδυνος από τυχαία καταστροφή σε περίπτωση πραγματικών ελαττωμάτων
Στην περίπτωση της καταστροφής από τυχαίο γεγονός ανεξάρτητο από την
υφιστάμενη κακοτεχνία, η Α κατά της Π έχει δικαίωμα μόνο σε μείωση του
τιμήματος σύμφωνα με την ΑΚ 549 ή και σε αποζημίωση κατ' ΑΚ 543. Κατ' ουσίαν
δεν χωρεί εδώ, υπαναχώρηση, ούτε ασφαλώς διόρθωση ή αντικατάσταση του
πράγματος, ούτε υποκατάσταση, επειδή δεν είναι δυνατό να αποδοθεί το πράγμα.
Επίσης τα δικαιώματα του Η κατά της Α και του Ε από τη διοίκηση αλλοτρίων
παραμένουν ίδια, ενώ δεν υπάρχουν δικαιώματα του Η ή της Α κατά της Π λόγω
αδικοπραξίας, αφού η ζημία δεν συνδέεται αιτιωδώς με την υφιστάμενη
κακοτεχνία.

Εφόσον φτάσατε μέχρι και εδώ, μπράβο σας και σας ευχαριστώ! Καλή επιτυχία!

